

Povabilo na most

Cipsipilipsipilonika
Pesniško popotovanje od izštevanke do konsa

MK, 2009

Iščete po Atlasu Slovenije? V razpisu za Tekmovanje za Cankarjevo priznanje? Morda pa gre za otočje v deželi Pike Nogavičke?

Ko sem knjigo iskala na kobisu, ni bilo zadetkov, ker sem si bila Deželo napačno zapisala. Ko sem jo iskala v knjižnici, so rekli: Še nimamo. V knjigarni pa: Ne poznamo. A sva jo s prodajalko le našli, preveč nova je bila, da bi jo že bila poznala.

Potem sem si vzela nekuhalni, nepospravljalni in nepopravljalnikontrolk vikend. In dijakom v ponedeljek namesto vračila kontrolk prebrala in pokazala tri pesmi iz Cipsipilipsipilonike. Ne, niso prestari za to deželo, nekateri, čeprav srednješolci, šele prav stopajo vanjo. Vsaj nekateri stopijo na most. Če hočemo, da jih bo več, lahko začnemo z izštevankami in morda bomo res končali pri konsu, kot pravi podnaslov.

Pot čez most od bralca do pesmi, pod mostom pa igralnica cipsipilipsipilonika, začne avtor z nagovorom bralcem (človek se oddahne: vsaka beseda razumljiva in vse usmerjene v branje poezije kot pesnikovo igrivo doživljanje jezika in samega sebe kot ustvarjalca pesmi.) Razveseli nas tudi vabilo: *Lahko berejo odrasle pesmi tudi mladi bralci in mladinsko poezijo odrasli? Kakšno vprašanje pa je to? Poezija se izroča v branje vsakomur in le bralec se lahko odloči, katera pesem je zanj in katera ne.*

Izštevanke, ki nam odzvanjajo v ušesih še iz otroštva (Ekate pekate, Špela marela) začenjajo vzpon po oboku mostu s simpatičnim didaktičnim komentarjem, ki ne poučuje, ampak sprašuje, za primerjavo navaja mnenja drugih pesnikov in avtorjev spremnih besedil, natisne naslovnice pesniških zbirk in jih nadgradi z likovnim pogovorom z besedili.

Kot se spodobi za klasiko, je na vrsti takoj za uvodom. Samostojno in veselo po mostu zakorakata Pedenj-človek in laket-brada, skupaj s Cvilimožkom. Mimogrede izvemo za povezavo z Valjavčevo pravljico. Avtor na kratko podreza: Kaj pa Levstikova nagrada?

Zaregljajo Stritarjeve žabe, kar v Žabjo svatbo, zbor je večji, ko se mu pridružijo še Župančičeve Žabe. Lenka se šeta, ravno pometa, ko se na mostu oglasi prva mlada avtorica (Maja, 12 let) in se pridruži žabam. Najbolje, da sami preberete, kaj se Maji dogaja pred odhodom v šolo.

Nastopi Bevk, gice lonce (štuparamo) nas nese še malo više na most. Saj veste, da je Bevk dodelal ljudskega črnega kosa? Srečanje z Grudnovimi Šempolajci, Nabrežinci, Križani na mostu že dela gnečo, pa se ja ne bo podrl?

Ne, vedno trdnejši je naš most, je takšen red narobe svet, in že smo pri Hudi mravljici (kateraže radijska postaja prireja tekmovanje, kdo si bo izmislil več pesmi, ki se dajo peti na Hudo mravljico). Zdaj se peljemo že z avtom, Vozimo listje in se pogovarjamo o rimah: *Je rima lepilo za zvok besed in njihov pomen?* (Nekje zakašlja Boris A. Novak). Pridruži se Zlata ladja, še vedno smo na mostu, Igor pa sprašuje, tudi samega sebe: Koliko poti v svet domišljije je po tvojem mnenju v mestu Križemkraž?

Mogoče je sedaj treba malo z mosta. Ker je prišla soseda po sladkor, ker bi z možem popila kavo ali ker je zanimivo tudi drugo branje, na primer Pogledi na našo (slovenistično) stroko ob njeni 90-letnici. Ampak s tega mostu ni tako lahko sestopiti: Naj skočiš ali bereš ponovno? Ja, izštevanke bi dodala kako koroško, zbrane so v knjigi Križ kraž kralj Matjaž, (Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik, Celovec, 2003), mogoče kako zbadljivko (Franca po potu tanca,/pa pride Fronc, /pa gresta vkup v tonc). Zbadljivke so navedene po abecedi lastnih imen, od Ane do Urše (strani 50 do 57).

Sosedo sem odpravila s celo kilo sladkorja, moža zanima nogomet, zbornik je pa lepo modro vezan in bo počakal, tako da ne sestopim.

Nad mostom že luna, mi pa še vedno na poti. Mimogrede se vprašamo po kaki besedi in besedni zvezi, Matija, 15. let, pa se sprašuje o svoji puberteti. Svetuje zamenjati ključavnice. Ker je knjiga začasno bivališče pesmi (Saša Vegri), se tudi sama vprašam: ali bo igra postala turobna?, ko ravno nastopijo smejale in cipsipilipsipilonika se spet kotrlja od veselja in zvončklja.

Zdaj me zaskrbi: tako se ne bere, v tem tempu bo še pred večerom konec knjige, škoda, potem ne bo več na novo odkritih mojih, bogve če je notri ... gotovo je ... ne, ni ... pa če pogledam ... kazalo je nesramno spredaj ... potem bom prehitro videla vse.

In grem na sprehod. Gledam v jesensko listje, ker bi zdajle raje ponavljala cipsipilipsipilonske verze kot debatirala o čemerkoli.

Ko se vrnem, na mostu srečujem živali, a me Pika zamoti z ugankami in zankami. Že od nekdanj mi je žal, da ne znam risati. Če zna Avanzo narisati cesto, Lainšček križišče, Matic svinčnik, Miha pa ladjo, mi lahko Špela čarovnica pričara čudežni svinčnik? Poezijo glasov po Rimbaudu pričarajo tudi petnajstletni umetniki.

Nekateri glasovi so hvaležni onomatopoiiji, da lahko živijo dvojno življenje, na primer **o** (še od Murnovih Vlahov), pa **r** (še od Prešernovega soneta) do Daneta Zajca (ki ga ne poznamo dovolj dobro, če nismo slišali Škofa, kako ga poje). Za vedno so mi ostali v spominu (Paternu je rekel trdi) r-ji v Sonetih nesreče (Hrast, ki vihar na tla ga zimski trešne): hrast, vihar, trešne, poprešne, rešne, požrešne, sreča ...), so pa prav tako Odlični Zajčevi: ... **reci: Rad bi ribič cvrl postrv.**

Pesniška pojedina se nadaljuje, most je vedno trdnejši in malo se je razširil. Ôni na Drini povezuje narode, vere in čase, naš pa se boči nad vsakdan v domišljijo in nove resnice, pravice in domovanja. Če mimogrede razložimo še kako metaforo, rože domišljije rastejo po vseh koncih sveta v hišah spomina in posodah domišljije. Igra

postaja pot na most. Pod vrhom sedi pesnik, ki vlačí stvari iz omar in predalov (je, notri, Kako napišeš pesmico, moja najpesem. Škoda, da sem plakat posodila in ga ne nazajdobila. Pesmica se pogrne, kapascofom pa celo nariše. Katere besede se še fino rečejo? In glej ga zlomka, na naslednji strani trinajstletni Luka sestavi recept za dobro pesem. Mogoče se bo pa zdaj Miha Avanzo zdaj od njega učil?

Kakšen *postopek* pa predlaga Milan Dekleva? Ne povem, je pa v zvezi Alico v čudežni deželi. Tako nastane nonsense? Preverite in poskusite po tem receptu še sami.

Ste videli Rozo, kako je prigonil svoje kolo skoraj do vrha mostu? Malo pogleda okoli sebe, odpre torbo in začne šamponirati vse: živali, otroke, mladino, mlade stare, starejše stare in starce, karkoli že to pomeni. Šele potem predlaga žur, in sicer takega za zmeraj, s pesmijo, ki sama sebe grize za rep kot tista Živel je mož, imel je psa, samo veliko boljšo: Nekoč trot falot ...

Šamponirani Jan mu da kontro s črvi, ki so vedno hoteli biti prvi in so zato tudi umrli prvi. In zdaj je čas za Borisa A. Novaka: proti nebesnemu gledališču priteče na most z ljubezensko nanizanko in smejalnim rapom, z druge stani mostu pa učenci OŠ Riharda Jakopiča repajo o človeku. Kdo bo glasnejši, kdo izvirnejši? Človek člopica ali zraknuj in denargrab?

Pa konkretna poezija? Kaj pomeni znak križ? Brez besed veliko povedati, upovedi, kar razmišljaš ob sliki Znak svobode. Na kaj te spominja? Kaj je zate svoboda? In Hanžkova Pesem v krogu, jo lahko povežeš z Zagoričnikovo Znak svobode? Veš, kaj je ironija? Kakšno konkretno pesem bi ti narisal staršem in učiteljem, sošolcem in babici? Kako lahko še ustvariš dogodek pesmi? Kako ga prebereš ti in kako tvoj najbližji prijatelj, prijateljica?

Fiuuuuu, prileti gobica v gnečo na vrhu mostu. Pesniki začnejo igrati poker, ne v Koprú, ampak na našem mostu nad cipsipilipsipiloniko in nič se jim ne mudi na drugo stran. Prav fino in nevzgojno kartajo, mogoče trznejo, ko zaslišijo odmeve košarke in jih ne moti, da je tekma zgubljena. Maline so božanske, topijo se v ustih, a uspavanje ni dovoljeno, nekdo je začel izštevanko o bombi, Novak se zgrozi in noče več igrati pokra, nekaj podobnega je videl v živo ...

Kosovel se elegantno pridruži in z okroglimi očali pogleduje pokeraše. Na rami mu sedi melanholičen muc, v daljavi tiha glasba, nato z odločnim gibom polije cel tintnik črnila po Konsu 5: Vsi ga majo dosti, dijaki in profesorji, prosim, da to pesem zamenjate. Igor takoj razpiše natečaj: predlagajte drug Kosovelov kons. In glejte odbor, ki dela izbor ... Take finte, da berejo celoten opus, ne bodo se dali ...

Zdaj je res čas, da svoje užitkarjenje v tej igralnici privoščimo tudi drugim. Igorjev (tako se bralcu podpiše v uvodu) igrivi izziv so preprosti in uporabni predlogi, navedeni na koncu: branje, opisovanje doživetja pesmi, poimenovanje tematike, aktualizacija s primerjanjem s svojimi doživetji, asociacijami na sporočilno prostornino pesmi, z ilustracijo, z rimami, z risanjem z besedami (likovne pesmi), s predelavami in posodobitvami, z govornimi nastopi na eno od tem ... Da je to mogoče in fino, dokazujeta Matej in Igor mlajši, eden s Sodobnim povodnim možem, drugi pa z Urško in Turjaško Rozamundo v eni sami pesmi.

Preden se dokončno spustimo proti drugi strani, nam Miha Mohor predlaga še zadnjo igro: uprizoritev. Potrebovali boste izbrane pesmi, igralce, režiserja, lektorja, scenografa, kostumografa, rekviziterja, odrskega mojstra in šepetalca. Vas je v razredu dovolj? Vključite vse, ki jih to delo zanima. Kaka pesem gotovo sama kliče po uglasbitvi. Ne pozabite svojega dela ovekovečiti s plakati, gledališkim listom in s kritiko.

Igor Saksida, urednica Alenka Kepic Mohar, kolegici Mojca Honzak in Dragica Kapko, oblikovalka Barbara Jenko, pesniško potovanje je uspelo!

Pozno je, zakaj še ne spiš, sprašuje Manca v zadnji pesmi.

Ker razmišljam: bolje da ne pridemo čez tale most, ampak da lepo ostanemo na njem in še naprej igramo cipsipilipsipilonski koper. Pridružite se nam.